

ALGEMENE BESCHOUWING BEGROTING 2024

getiteld 'de basis op orde'

Algemene beschouwingen begroting 2024

Inleiding

Voorzitter, leden van de raad, college en overige aanwezigen. Vandaag bespreken we de tweede begroting van dit college. We hebben deze algemene beschouwing de titel meegegeven ‘de basis op orde’.

De begroting 2024 is sluitend, maar de laatste jaarschijven van het meerjarenperspectief (2026 en 2027) laten een aanzienlijk tekort zien. Het jaar 2026 wordt een ‘ravijnjaar’ genoemd. In feite is deze begroting een andere actualisatie van de Kadernota, die wij op 12 juli jl. behandelden. De latere mutaties en ontwikkelingen zijn hierin nu verwerkt. Echter, op meerdere fronten is ‘de basis nog niet op orde’. Er zijn nog niet-ingevulde taakstellingen en p.m.-posten die nog financieel vertaald moeten worden. Ook zijn bepaalde onderhoudsbudgetten nog niet op het gewenste niveau. Deze zaken hebben naar ons oordeel prioriteit boven allerlei nieuwe ambities en projecten.

Op basis van het programmaplan lichten wij er een aantal thema’s uit.

Veiligheid

Bij de behandeling van de financiële jaarstukken van de Veiligheidsregio Groningen gaven we aan dat onze bijdrage fors toeneemt en dat het ons zorgen baart dat er nog steeds geen plannen zijn voor een nieuwe brandweerkazerne in Baflo. U geeft aan slechts beperkte invloed op de begroting van de Veiligheidsregio te hebben, maar er worden wel nieuwe stappen gezet tot huisvesting in het stedelijk gebied. Erg benieuwd zijn we naar ontwikkelingen over de brandweerkazerne in Baflo. **Wanneer komt die duidelijkheid er nu echt ?**

Wij ondersteunen uw aanpak op het thema ‘ondermijning’ en dan met name in de noordelijke zeehavens.

Bereikbaarheid

In de recent vastgestelde Mobiliteitsvisie zijn bepaalde keuzes gemaakt. Wij blijven hameren op goed onderhoud aan onze wegen, bruggen, steigers, kademuren en beschoeiingen. Ondanks dat er gestaffeld budget is toegevoegd aan de onderhoudsmiddelen, staan deze nu weer onder druk van de loon- en prijsstijgingen. U schrijft op bladzijde 31 dat als er dan geld overblijft, gewerkt wordt aan een kwaliteitsverbetering. Echter, uw prognose is dat de kwaliteit van het te onderhouden areaal juist achteruitgaat (blz. 34). **Dit lijkt tegenstrijdig. Volgens ons neemt het areaal ook alleen maar toe in de meerdere dorpen. Wordt er bij deze werkzaamheden ook rekening gehouden met social return en het lokaal aanbesteden ? Wellicht een brug te ver op dit moment, maar wat is de status van een hoogholtje over het Boterdiep in Bedum ?** De zogenaamde 380 kV-compensatiegelden zijn niet voldoende om het hoogholtje rolstoelvriendelijk te maken.

Ook constateert u een achteruitgang van de openbaar vervoersvoorzieningen. **Wat onderneemt u daartegen en trekt u het OV-bureau wel voldoende aan hun jasje om te voorkomen dat ons landelijk gebied niet alleen met eigen vervoer bereikbaar blijft ?** Verheugd zijn wij dat de

vervoersmogelijkheden tussen oost en west recent zijn verbeterd met de zogenaamde belbus die op gezette tijden rijdt tussen Ten Boer, Bedum en Winsum.

Economie & werkgelegenheid

U doet onderzoek naar de toekomst van de visserijsector en maakt samen de sector en andere overheden plannen. De ellende in de visserij is hoofdzakelijk het gevolg van opgelegde maatregelen en beperkingen vanuit de overheid. Hoe denkt u deze bedrijfstak perspectief te kunnen bieden om duurzaam te blijven ondernemen en wanneer kunnen we de uitwerking daarvan van u tegemoet zien? Ook de landbouwsector heeft het moeilijk door landelijke wetgeving. Wat gaat u voor hen betekenen?

Blij zijn we te lezen dat u de bedrijfsterreinen in Bedum en Zoutkamp wilt uitbreiden, alhoewel uw rol aan de Panserweg in Zoutkamp alleen een faciliterende is. Het bedrijfsterrein Edama in Uithuizen wenst u te revitaliseren. We hopen deze plannen, evenals die voor Uithuizermeeden, spoedig tegemoet te zien.

U verstrekt jaarlijks een subsidie van ruim 414 duizend euro aan de stichting Ondernemersfonds Het Hogeland. Daarnaast worden bijdragen aan de stichting Ondernemersfonds Uithuizen (40 duizend euro) en stichting Promotie Winsum (50 duizend euro) uitgekeerd. In hoeverre kan dit gebundeld worden of op een andere wijze worden gefinancierd?

Leefbaarheid & voorzieningen

Het onderhoud van ons groenareaal laat nog steeds sterk te wensen over. Wij constateren dat partijen die in de coalitie komen het groenbeleid en -beheer verdedigen en ze proberen het 'fort' te bewaken met argumenten dat het allemaal wel een beetje meevalt. Onze beleving is dat het niet meevalt. Ook het afgelopen jaar verdedigde u dat met als motivatie: zijn er niet voldoende middelen, dan gaan we het gefaseerd uitvoeren. Maar er waren dit jaar toch voldoende incidentele middelen. Op blz. 47 van deze begroting lezen we dat het aantal klachten fors toeneemt van 699 in 2022 naar 843 in 2023. We missen een prognose voor 2024. Het meest verontrustt ons het aantal klachten over de begraafplaatsen: bijna een verdubbeling. Dit kan echt niet. Te weinig mensen in het groenonderhoud resulteert in een slechtere kwaliteit van de leefomgeving. Indien u hiervoor onvoldoende personeel heeft, stellen wij voor lokale ondernemers het werk te laten uitvoeren tot dat de formatie weer op orde is.

Verder geeft u aan nieuwe uitbreidingen van begraafplaatsen in de toekomst te willen voorkomen. Waarop is deze stelling gebaseerd? Tevens zijn we erg benieuwd wat de stand van zaken is met de fietsbult van Usquert. Ook lezen we dat de cultuurvisie 'Groots in kleinschaligheid' 2020-2023 bijna ten tijde is. Hoe gaat dit straks verder?

We moeten alert blijven op voorzieningen, zeker ook in de kleinere dorpen. De regeldruk moet beperkt blijven, want vrijwilligers worden steeds schaarser. Zo sterven EHBO-ers in bepaalde dorpen langzaam uit en komen evenementen onder druk te staan.

Sociaal domein & volksgezondheid

Bijna de helft van onze begroting beslaat het sociaal domein en volkshuisvesting. Het is ook een zeer belangrijk domein, want het treft al onze inwoners. U heeft in dit document en in het

Ontwikkelplein op een zeer goede wijze uiteengezet hoe u met hen wilt omgaan. Wij zijn ervan overtuigd dat de ontwikkeling een nauw verband heeft met Vakland en dan vooral haar opvolger de Gebiedcoöperatie Het Hogeland. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Gezien de onrust in de wereld en de vele vluchtelingen die naar ons land toekomen, hebt u de regie goed ter hand genomen. Wij betreuren het dat de spreidingswet eraan te pas moet komen in het land. Wij waarderen het dat u voor opvang van vluchtelingen (mensen die ons hard nodig hebben) zorgde.

Wel spreken we onze zorg uit over de maatwerkvoorzieningen voor de WMO en Jeugdwet vanuit de Participatiewet daar dit zogeheten open-einde-regelingen zijn. Ook nu weer worden er nieuwe taken (vroegsignalering schulden, inburgering) gedecentraliseerd, waarvoor we onvoldoende middelen krijgen en de uitvoering van deze taken onder druk komt te staan. Ook de BUIG-uitkering is thans nog onzeker. U stelt voor het voordeel voorlopig in de bestemmingsreserve Sociaal domein te storten, hetgeen wij onderschrijven.

Blij zijn we dat de resterende dorpen in onze gemeente nu ook aanspraak kunnen maken op de € 10.000,-- regeling om te investeren in woningverbetering, verduurzaming en derhalve in hun woongenot.

Ruimtelijke ordening, wonen & duurzaamheid

Er bestaat in ons land een schreeuwend tekort om passende woonruimte voor iedere doelgroep. Veel eigen inwoners, met name jongeren, zijn ook op zoek naar een betaalbare woning, die nauwelijks te vinden zijn. En waar blijven de sociale huurwoningen ? Trekt u de woningbouwcorporaties wel voldoende aan hun jas nu de verhuurdersheffing is afgeschaft ?

In diverse dorpen zijn op dit moment nauwelijks of geen bouwmogelijkheden. Wij vinden het van zeer groot belang dat op tijd ingespeeld wordt in het ontwikkelen van nieuwe bestemmingsplannen, zodat er geen stagnatie ontstaat. Soms kan inbreiding ook een passende oplossing zijn. Of is het een probleem om voldoende personele capaciteit te organiseren ?

Energiearmoede is voor veel inwoners een groot probleem geworden. In onze gemeente worden nog steeds woningen, waarbij de kozijnen van enkelglas zijn voorzien, gewoon geschilderd en aan de andere kant geeft u invulling aan de specifieke uitkering energiearmoede. Is dit niet dweilen met de kraan open ? Op het gebied van duurzaamheid staan we de komende jaren voor een zeer forse opgave. Wij vinden dat er veel vacatures zijn en denken dat dit een hele mooie uitdaging en kans is om deze ruimte op te vullen met goed opgeleide (vak)mensen. Verder willen we graag met u meedenken over de invulling van de sociale en economische pijler uit 'Nij Begun'.

Verder zijn we erg benieuwd hoe het staat met de lokale kleinschalige energieopwekking op het sportpark van de VV Winsum. Dit is een oude toezegging van u.

Wij vinden het jammer dat de extra ophaalronde voor gft-afval in de zomermaanden wordt afgeschaft en denken dat de inwoners niet bereid zijn om het tuinafval in hun omgeving in te zamelen en op te ruimen. Dit zal een nette leefomgeving zeker niet ten goede komen.

Burger & bestuur

De gemeentelijke dienstverlening is niet goed op orde. Wij vinden het jammer dat u daar nu pas achter komt. U wilt nu een verbeterplan met strategische en operationele doelen opstellen. Wij zien dat plan graag op korte termijn tegemoet. Digitalisering is daarbij onontkoombaar, maar er moet voor gewaakt worden, dat er een te grote afstand tot de oudere inwoners ontstaat. De communicatie vanuit de gemeente moet in begrijpelijke taal plaatsvinden. Verder hechten wij eraan dat een ieder kennis kan nemen van het gemeentenieuws en de officiële publicaties.

Bedrijfsvoering

Het weerstandsvermogen is verder verbeterd. De verwachte ratio weerstandsvermogen en het aandeel van de reserves ligt ver boven de streefwaarde. Belangrijk aandachtspunt is de onzekerheid op het gebied van schaarste, inflatie, rentestijging en energielasten. Wij vragen uw college ons regelmatig van een update te voorzien.

We willen verder benadrukken dat sturing op verbonden partijen een belangrijk onderwerp is. Wanneer kunnen we een nieuwe nota 'verbonden partijen' tegemoet zien ? Ook wachten we al geruime tijd op de nota 'reserves en voorzieningen'.

De verkleining van de vastgoedportefeuille laat nog een aantal jaren op zich wachten, zo schrijft u. Waarom kan dat niet sneller ? En waarom bestaat er onduidelijkheid over de status van de voormalige sporthal Ripperdahal in Winsum ? Verder zijn we benieuwd naar de boekwaarde van de te verkopen en te slopen panden. Zijn er ook panden bij die om te vormen zijn naar wonen of kunnen de gronden dienen voor inbreidingslocaties ?

Om het gasverbruik van de zwembaden te verlagen, stelden wij een krediet beschikbaar. Waarom staat de stelling bij zwembad De Beemden in Bedum er al minimaal 3 maanden, terwijl de voorzieningen nog niet getroffen zijn ?

De bouw van een nieuw gemeentehuis in de driehoek Winsum-Baflo-Warffum is blijkbaar nog echt een stip op de horizon, want daarover wordt nagenoeg niets geschreven in de begroting 2024.

Door onder meer de energiecrisis, de exorbitant hoge inflatie, de sterk oplopende rente en kostenstijgingen hebben onze inwoners het de afgelopen periode zwaar te verduren gehad. En nog steeds !! Gelukkig stijgen de gemeentelijke tarieven beperkt (3,3%) behoudens de afvalstoffenheffing. Daarover gaven we enkele maanden geleden al onze visie door onder meer de kwijtschelding ten laste te brengen van het minimabeleid.

Tenslotte

Voorzitter, als fractie blijven we ons de komende jaren inzetten voor een financieel solide, goed bereikbare, toekomstbestendige en een economisch vitale gemeente. U stelt voor deze begroting, inclusief de meerjarenraming 2025-2027 en de bijlagen, vast te stellen. Voor de investeringslijst 2024 is dit voor ons op dit moment een brug te ver, omdat we nog een uiteenzetting van de geïndexeerde investeringskredieten zouden ontvangen.

Aan het slot van deze beschouwing spreekt onze fractie waardering uit voor het werk dat door het bestuur en de medewerkers in de afgelopen periode is verricht.